

HANDLÄGGARE
Nicklas Lord
08-535 365 62
nicklas.lord@huddinge.se

Näringsdepartementet

Delrapport från Sverigeförhandlingen: Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar (SOU 2016:3) – svar på remiss

Huddinge kommun lämnar yttrande enligt nedan på: Delrapport från Sverigeförhandlingen: Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar (SOU 2016:3).

Övergripande synpunkter

Huddinge kommun anser att syftet och målen med höghastighetsjärnvägen behöver tydliggöras ytterligare. Tydliga ambitioner är en förutsättning för rätt ambitionsnivå både i investeringarna och i kraven på trafikering.

Principiellt anser Huddinge kommun att utbyggnaden av nya stambanor är statens ansvar, vilket borde vara en grundförutsättning för Sverigeförhandlingen. Om remitterat förslag kring finansieringsfrågan genomförs leder det till att gränsen mellan kommunernas och statens ansvar för finansiering av statens infrastruktur blir otydlig och förskjuts mot kommunerna.

Bestämmelsen i kommunallagens 2 kap. 1 §, den så kallade lokaliseringsprincipen, ska tillämpas även fortsättningsvis och Huddinge kommun anser att ansvarsfördelningen mellan stat, landsting och kommun inte får ändras med anledning av detta förslag. Principen hindrar inte att en kommun engagerar sig i transportinfrastruktur inom en annan kommuns område, men ställer krav på att kostnaden för den aktuella åtgärden står i proportion till den förväntade nyttan för kommunen. Den förväntade nyttan av en höghastighetsjärnväg är svår att beräkna, särskilt som trafikeringen är okänd.

Bostadsbyggande

I Sverigeförhandlingen förutsätts kommunerna utlova en viss mängd bostäder kopplat till förbättrad infrastruktur. Kommunen är väl medveten om sambanden mellan förbättrade kommunikationer och tillväxt, men vill här betona att den mest hållbara lösningen är om arbeten, bostäder och övrig service finns inom rimligt avstånd. Långa pendlingsavstånd med arbete och

bostad i olika kommuner ska endast ses som komplement och nödvändig för en del men inte som samhällbyggandets huvudlösning.

Huddinge kommun ser begränsningar i Sverigeförhandlingens fokus på bostadsbyggande. Förbättrade kommunikationer, både regionalt och mellan storstäderna, bidrar i högsta grad till näringslivets utveckling. Dels ger kommunikationerna bättre förutsättningar för näringslivets kompetensförsörjning genom nya möjligheter till arbetspendling. Dels innebär möjligheterna till tjänsteresor mellan storstäderna och mellanliggande regioner, men också till flyg för internationella kontakter, förbättrad konkurrenskraft. Därför måste utformning av anläggningar, trafikering och kopplingar mellan system beakta såväl arbets- som tjänsteresor. Framtida trafikering påverkar därmed Stockholms läns arbetsmarknadsbalans.

Mål och syfte saknar sociala aspekter. Vi ser ett stort bekymmer i att Stockholmsregionen kan komma att tillgängliggöras på ett sätt som ytterligare förstärker den obalans som redan finns. Detta är dock beroende av framtida trafikering samt vad som framkommer i den nationella flygplatsstrategin.

Prioritering av höghastighetsjärnväg

Huddinge kommun ser stora farhågor att en utbyggnad av höghastighetsjärnväg enligt det förslag som presenteras riskerar att innebära förskjutningar och omprioriteringar i de statliga infrastrukturplanerna, "Länsplan för transportinfrastruktur i Stockholmsregionen" samt "Nationell plan". Det i sin tur innebär att av Huddinge kommun prioriterade objekt riskerar att förskjutas eller i värsta fall helt försvinna. Beslut om höghastighetsjärnväg ska enligt Huddinge kommun inte inkräkta på nationell plan eller nödvändiga prioriteringar i framtida nationella planer/länsplanen.

Huddinge kommun ser ett problem i att Sverigeförhandlingen inte innefattar hela ändpunktstrafiken, det vill säga ända in till Stockholm Central. Istället slutar förhandlingen i Järna där höghastighetstågen sedan övergår på ordinarie spår in mot Stockholm Central. Huddinge kommun delar inte Trafikverkets bedömning att kapaciteten inte kommer att påverkas för befintliga spår mellan Järna och Stockholm Central.

Att kapacitet faktiskt finns tillgänglig för fler tåg är beroende av att Citybanan byggs. Citybanan är medfinansierad av såväl Stockholms stad som ett stort antal kommuner och regioner runt omkring. Detta för att Pendel- och regionalstågen ska kunna utvecklas framöver och inte hamna i kapacitetsbrist. Om höghastighetstågen fyller upp den kapaciteten kommer det påverka den övriga trafiken negativt.

Finansiering

I remissen föreslås flera olika finansieringskällor som i grunden mer eller mindre avser samma skattebetalare. Remissförslagen är mycket komplexa och

svåra att bedöma konsekvenserna av. Risken finns att de olika systemen som föreslås resulterar i överlapp (dvs. ”dubbelbeskattning”), vilket även utredarna konstaterar. Ställt i relation till helheten är det en relativt sett liten del av finansiering som uppnås med förslaget (5-10%), men konsekvensen för den enskilda kommunen kan ändå bli stor.

Kommunen föreslås förskottera till statens investeringar och till ränta noll. Det torde inte vara förenligt med god ekonomisk hushållning att kommunen lånar ut pengar utan avkastning. I remissmaterialet framgår att detta inte ska inkräkta på annan kommunal verksamhet. Huddinge kommun delar inte den uppfattningen, eftersom det riskerar att negativt påverka möjligheten till finansiering av kommunens totala investeringsbehov.

Utredningen föreslår att kommunerna ska låna till medfinansiering till dess att värdestegringen uppstår. Även om försiktighetsprincip används är de framtida intäkterna osäkra. Huddinge kommun anser att kommuners eventuella medfinansiering bör utbetalas endast om och när den förväntade nyttan realiserats.

Planvinst

Även om enskilda projekt kan generera en planvinst, så gör inte Huddinge kommuns samhällsbyggande det totalt sett. Vissa projekt går med vinst, medan andra genererar underskott och dessutom kräver samhällsbyggandet övergripande investeringar i t.ex. gator, parker och cykelvägar som inte direkt kan hänföras enskilda exploateringsprojekt. Dessutom innebär ett ökat bostadsbyggande behov av investeringar i t.ex. skolor, förskolor och idrottsanläggningar, vilket ytterligare belastar kommunens ekonomi. Generellt anser därför Huddinge kommun att det inte uppstår någon direkt planvinst som kan medfinansiera höghastighetsjärnvägen.

Värdestegringsersättning

Sammantaget bedöms i Huddinge kommun möjligheterna till värdeåterföring för att medfinansiera höghastighetsjärnvägen som mycket begränsade. Eventuellt exploateringsöverskott kommer att behövas för att finansiera lokala investeringar i direkt anslutning till exploateringar. Huddinge kommun anser också att den värdeökning som skulle kunna uppstå är mycket svår att bedöma, särskilt som trafikeringen är oklar. Förslaget anses därför ge mycket begränsade möjligheter till medfinansiering åt staten.

Tillfällig infrastrukturskatt

Den tillfälliga infrastrukturskatten som föreslås blir i praktiken en lokal temporär fastighetsskatt. För privatägd mark ökar sannolikt incitamentet att exploatera för att täcka en eventuell skatt, risken är dock att byggkostnaderna drivs upp då ytterligare kostnader adderas till byggprocessen. Det förs ett

resonemang om hur beskattningen kan utformas vilket kan vara intressant att utreda vidare.

Underlag till kommande infrastrukturproposition

För Huddinge kommun är frågan hur kopplingen från Järna in till Stockholm ska utformas avgörande för hur kommunen ska förhålla sig till höghastighetssystemets utbyggnad. Utbyggnaden av höghastighetsjärnvägen förutsätter därför att åtgärder för att öka kapaciteten Järna Stockholm ingår i kommande infrastrukturproposition. I nästa nationella plan utgår Huddinge kommun från att arbetet med sträckan Järna – Stockholm påbörjas. Som ett första steg bör frågor som dragning, funktion och tillgänglighet till banan behandlas.

Huddinge kommun vill även lyfta fram Stockholm-Skavsta flygplats roll som Stockholms södra flygplats och som en allt viktigare pusselbit för att förbättra den internationella tillgängligheten och som ett komplement till Arlanda som kommunen anser fortsatt ska vara Sveriges självklara internationella nav. Därför är det viktigt att i kommande infrastrukturproposition se helheten mellan trafikslagen och att kopplingen mellan Ostlänken, Arlanda och Skavsta flygplats bidrar till landets fortsatta utveckling.

Huddinge kommun tycker som Sverigeförhandlingen att robusthet och hög punktlighet är viktigt. Detta gäller inte bara höghastighetsjärnvägen utan också dagens järnvägsinfrastruktur varför det är av yttersta vikt att erforderliga medel avsätts för drift- och underhåll.

Beslut i detta ärende har fattats av kommunstyrelsen den 30 mars 2016 (protokollsutdrag bifogas).

HUDDINGE KOMMUN

Kommunstyrelsen

Daniel Dronjak Nordqvist

ordförande

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

30 mars 2016

Paragraf

§ 34

Diarienummer KS-2015/1253.446

Delrapport från Sverigeförhandlingen: Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar (SOU 2016:3) - Svar på remiss från Näringsdepartementet

Kommunstyrelsens beslut

Som svar på remiss, Delrapport från Sverigeförhandlingen: Höghastighetsjärnvägens finansiering och kommersiella förutsättningar (SOU 2016:3), överlämnas yttrande bifogat till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2016.

Sammanfattning

Sverigeförhandlingen lämnade till regeringen i december 2015 en delredovisning innehållande en analys av dels kommersiella förutsättningar för nya stambanor mellan Stockholm och Göteborg/
Malmö, dels möjliga finansieringsprinciper för de nya stambanorna inklusive legala förutsättningar för differentierade särskilda banavgifter. Denna delredovisning är nu utskickad på remiss av Näringsdepartementet för svar senast den 31 mars 2016.

Nedan sammanfattas synpunkterna från kommunstyrelsens förvaltning:
Principiellt anser förvaltningen att utbyggnaden av nya stambanor är statens ansvar, vilket borde vara en grundförutsättning för Sverigeförhandlingen. Förvaltningen ser mycket begränsade möjligheter för kommunen att bidra till finansieringen av höghastighetsjärnvägen. Avgörande för hur kommunen ska förhålla sig till höghastighetssystemets utbyggnad är hur kopplingen från Järna in till Stockholm ska utformas. Beslut om höghastighetsjärnväg ska enligt förvaltningen inte inkräkta på nationell plan eller nödvändiga prioriteringar i framtida nationella planer/länsplanen.

Beslutet delges

Näringsdepartementet